

รายงานการวิจัย

รูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยแบบ
บูรณาการหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ปิ่นณพงค์ วงศ์ณาศรี

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

รูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยแบบ
บูรณาการหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
**The Promotion Model of Learning Democratic Citizenship
Integrated Seven Rules of a Good Man's Qualities (Seven
Sappurisadhamma) in Buddhism for Students in Primary School**

ปัทมพงศ์ วงศ์ณาศรี

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่องรูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสูตรปฐมวัย 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สถานภาพการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อสร้างรูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการ หลักสูตรปฐมวัย 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อหาประสิทธิภาพและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสูตรปฐมวัย 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และเพื่อสร้างคู่มือส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสูตรปฐมวัย 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดย การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดทำกลุ่มสนทนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และนำเสนอผลวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า สถานภาพการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) มีนโยบายการจัดการศึกษาและหลักสูตรของสถานศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยทั้งในระดับชั้นเรียน และในระดับโรงเรียนที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ครูทำหน้าที่การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในวิถีความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับกระบวนการ และรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่หลากหลาย เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม มีการใช้สื่อ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

การวิจัยครั้งนี้ มีรูปแบบ C-PLUS model เป็นรูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยแบบบูรณาการหลักสูตรปฐมวัย 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมี C: Citizenship คือ การส่งเสริมความเป็นพลเมืองเป็นศูนย์กลางของโมเดลเพื่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองโดยบูรณาการกับหลักสูตรปฐมวัย 7 ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ U : Understanding (โครงการพุทธศาสนศึกษา) บูรณาการกับหลักสูตรปฐมวัย 7 ด้านรู้จักเหตุ และรู้จักผล ด้านเจตคติ P : Perspective (โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สวนพฤกษศาสตร์) บูรณาการกับหลักสูตรปฐมวัย 7 ด้านรู้กาล และรู้จักประมาณ และด้านทักษะ S : Skills (กิจกรรมสภานักเรียน) บูรณาการกับหลักสูตรปฐมวัย 7 ด้านรู้จักตน รู้จักบุคคล และรู้จักชุมชน โดยมีกระบวนการเรียนรู้ L: Learning เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาความเป็นพลเมือง และได้พัฒนาคู่มือส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสูตรปฐมวัย 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยดำเนินการตาม “รูปแบบ C-PLUS Model”

คำสำคัญ : 1. รูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้ 2. ความเป็นพลเมือง 3. บูรณาการ 4. หลักสูตรปฐมวัย 7

Abstract

This research is the promotion model of learning democratic citizenship integrated seven Rules of a Good Man's Qualities (seven Sappurisadhamma) in Buddhism for students in primary school have the objectives to study situations of learning democratic citizenship for students in primary school, to make a model of learning democratic citizenship integrated seven Rules of a Good Man's Qualities (seven Sappurisadhamma) in Buddhism for primary school students, to find efficiency and develop a model to promote of learning democratic citizenship integrated seven Rules of a Good Man's Qualities (seven Sappurisadhamma) in Buddhism for students in primary school and to make handbook for promotion of learning democratic citizenship integrated seven Rules of a Good Man's Qualities (seven Sappurisadhamma) in Buddhism for students in primary school. This is qualitative research by in-depth Interview, focus group discussion and workshop. Using content analysis to analysis qualitative data including to show the research findings by descriptive analysis.

The results found that situations of learning democratic citizenship for students in the second of Provincial Administrative Organization (Ban Don Kleang), primary school, has the school policy and curriculum promoting to learn democratic citizenship both in class level and school level which are relevant to local context. Teachers play role to build knowledge in democratic citizenship ways continuously, pay attention to processes, have various activities, focus the learning outcome by group process, use medias and have learning environment to promote democratic citizenship

This research makes the C-PLUS Model as the model of learning democratic citizenship integrated seven Rules of a Good Man's Qualities (seven Sappurisadhamma) in Buddhism for students in primary school. C stands for Citizen as the central of model to develop citizenship integrated Rules of a Good Man's Qualities (seven Sappurisadhamma) in Buddhism in three aspects composed of U standing for Understanding (Buddhadasa studies program) integrated to cause perception and result perception principal. P stands for Perspective (Bontanical Garden program) integrated to time and sufficient perception principal . S stands for Skills (Students council activity) integrated to self, people and community perception principal through L standing for Learning as important mechanism to promote citizenship, in addition, handbook of promotion of learning democratic citizenship integrated seven Rules of a Good Man's Qualities (seven Sappurisadhamma) in Buddhism for students in primary school comply to the C-PLUS Model.

Keywords : 1. model to promotion 2. citizenship 3. Integration 4. seven Rules of a Good Man's Qualities (seven Sappurisadhamma) in Buddhism

คำนำ

การวิจัย เรื่องรูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสี่ปรัศธรรม 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สถานภาพการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อสร้างรูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสี่ปรัศธรรม 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อหาประสิทธิภาพและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสี่ปรัศธรรม 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และเพื่อสร้างคู่มือส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสี่ปรัศธรรม 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

คณะผู้วิจัย ได้ทุ่มเทแรงกายและแรงใจในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ด้วยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยเรื่องนี้จะมีส่วนช่วยอย่างยิ่งต่อการใช้ประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการ ส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในโรงเรียน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย เรื่องรูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสูตรปฐมวัย 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อสร้างรูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสูตรปฐมวัย 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อหาประสิทธิภาพและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสูตรปฐมวัย 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และเพื่อสร้างคู่มือส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสูตรปฐมวัย 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ให้สำเร็จลงได้นี้คือ สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอขอบพระคุณท่านรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคศกราช และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล ให้ข้อเสนอแนะและข้อวิพากษ์ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยในครั้งนี้

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านในทุกกระบวนการของการวิจัยครั้งนี้ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลประกอบการวิจัยต่างๆ จนผู้วิจัยสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรงตามเป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณความอนุเคราะห์ข้อมูลและการอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ ของผู้อำนวยการโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 (บ้านดอนเกลี้ยง) จังหวัดสุราษฎร์ธานี คณะครู เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนที่มีส่วนสำคัญในการวิจัยครั้งนี้

คณะผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้ช่วยนักวิจัย ที่ช่วยเหลือในการจัดการด้านข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล และการลงพื้นที่ปฏิบัติการวิจัยในทุกกระบวนการของการวิจัย

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ทุกคนทุกฝ่ายที่ยังไม่ได้เอ่ยนามที่มีส่วนร่วมในการทำวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จเสร็จสมบูรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ (ภาษาไทย).....	(ก)
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ).....	(ข)
คำนำ.....	(ค)
กิตติกรรมประกาศ.....	(ง)
สารบัญ.....	(จ)
สารบัญตาราง.....	(ฉ)
สารบัญภาพ.....	(ช)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	10
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย	10
1.4 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย	11
1.5 ทฤษฎีและกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย	13
บทที่ 2 สาระห้วงองค์ความรู้	14
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพลเมือง	15
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อพัฒนาพลเมือง	18
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมสัปปุริสธรรม 7	23
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาพลเมืองระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	23
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
บทที่ 3 วิธีวิจัย	66
3.1 วิธีดำเนินการวิจัย	66
3.2 ระยะเวลาการทำวิจัย	72
บทที่ 4 สรุปผลการวิจัย	73
4.1 ข้อมูลโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 (บ้านดอนเกลี้ยง)	73
4.2 สถานภาพการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยสำหรับ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 (บ้านดอนเกลี้ยง)	86
4.3 รูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	107

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 ประสิทธิภาพและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบ ประชาธิปไตยแบบบูรณาการหลักสูตร 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	110
4.5 คู่มือส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสูตร 7 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	115
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	126
5.1 สรุปผล	126
5.2 อภิปรายผล	133
5.3 ข้อเสนอแนะ	143
บรรณานุกรม	144
บุคลากร	148
ภาคผนวก ก เครื่องมือในการวิจัย	150
ภาคผนวก ข หนังสือเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย	157
ภาคผนวก ค รวมภาพถ่ายการเก็บรวบรวมข้อมูล	161
ประวัตินักวิจัย	186

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สารที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม	58
4-1 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษา	74
4-2 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย	77
4-3 หลักสูตรแผนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน	91
4-4 โครงการสนับสนุนหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย	92

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 คดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ	6
1-2 ระดับการศึกษาและอาชีพของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ปี 2557	7
1-3 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ตามฐานความผิด	7
1-4 สาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ปี 2557	8
2-1 กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาพลเมือง	20
4-1 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 (บ้านดอนเกลี้ยง)	
4-2 รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสี่ปฐุริสธรรม 7 (C-PLUS Model)	108
4-3 รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสี่ปฐุริสธรรม 7 (C-PLUS Model)	115
5-1 รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แบบบูรณาการหลักสี่ปฐุริสธรรม 7 (C-PLUS Model)	139

